

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca Tarım ve Orman Bakanı **İbrahim YUMAKLI** tarafından yanıtlanmasını arz ederim. 25.02.2025

Dr. İlhami Özcan AYGUN
CHP Tekirdağ Milletvekili

1989 senesinde devreye giren bilime aykırı uygulamalar sonucu geri dönülemez biçimde hasara uğratılan Marmara Denizi ekosistemi, kentsel ve endüstriyel kirlilik ve bu kirliliğe karşı sürdürülen vurdumduymazlık sonucu çok ciddi dönüşümler göstermiştir. Özellikle 2021 yılının Ocak ayında başlayıp tüm Marmara Denizi'ni etkisi altına alan müsilaj (deniz salyası) oluşumu, deniz ekosisteminin yıllarca süren tahribatının somut bir göstergesi olmuştur.

Yapılan araştırmalar başta Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere Marmara Denizi'ne dökülen atıkların yol açtığı kirliliğin boyutlarını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Öyle ki Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere sanayi atıklarının yoğunlaştığı bölgelerde, denizin ilk 30 metresinden sonra "hipoksi eşiği" olarak bilinen, balıkların yaşayamayacağı, 5 miligram/litre seviyesinden daha düşük oksijen oranlarının saptanmasıdır. Bu, Marmara Denizi ekosisteminde denge eşiğinin aşıldığını göstermektedir. Zira tekrar görülmeye başlayan müsilaj, bu tahribatın geldiği noktayı ortaya koymaktadır.

Özetle; Tekirdağ Ergene Derin Deşarj Şirketi'nin organize sanayi bölgelerinden aldığı atık suları 50 kilometre taşıyarak, Tekirdağ Yenice bölgesinden, kıyıdan 4 kilometre açıkta Marmara Denizi'ne pompalaması, ek biyolojik ve kimyasal hasarlara neden olmuş, deniz ekosistemine büyük darbe vurmuştur.

Bu bağlamda;

1. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakan olduğu 2011 yılında söylediği "Ergene'yi Haliç gibi temizleyeceğiz" sözü ne zaman gerçekleşecek?
2. Marmara Denizi'nde müsilaj oluşumunun tekrar gündeme geldiği bugünlerde; başta Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarjı olmak üzere bu sanayi atıklarının kontrol altına alınması için Bakanlık olarak hangi somut adımları atmayı planlıyorsunuz?

3. Marmara Denizi Çevresel İzleme Projesi (MAREM) kapsamında 200 istasyon ve 450 farklı noktada yapılan ölçme ve değerlendirmeler göstermiştir ki Tekirdağ Ergene Derin Deniz Deşarjı'nın etkili olduğu Marmara Denizi'nin birçok noktasında anoksik (oksijen bulunmayan) bölgelerin olduğu ve canlı çeşitliliğinin yok olduğu tespit edilmiştir. Marmara Denizi'ni "fosseptik" haline getiren bu anlayışa "dur" diyecek misiniz?
4. Marmara Denizi Çevresel İzleme Projesi (MAREM) çerçevesince bir sene süren izleme çalışmalarında Marmara Denizi'ndeki balıkların karaciğer ve üreme organlarında büyük hasara yol açan hastalık bulguları tespit edilmiştir. Halk sağlığını tehdit eden bu sorunu çözmek üzere bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır?
5. Marmara Denizi'nde biyolojik çeşitlilikteki dramatik azalma, deniz ekosisteminin artık çöküş sürecine girdiğini göstermektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı halen herhangi bir somut adım atmamış; müsilaj krizinin ardından 6 Haziran 2022 tarihinde açıkladığı 22 maddelik Eylem Planı'nı da hayata geçirmemiştir. Eylem Planı'nın 18. maddesinde yer alan "Marmara Denizi'ndeki tüm hayalet ağlar 1 yıl içerisinde temizlenecek" hedefi gerçekleşmiş midir? Marmara Denizi'ndeki "Tüm hayalet ağlar temizlendi" diyebilir miyiz?
6. Marmara Denizi genelinde oluşan masif müsilaj agregatın engellenmesi amacı ile 6 Haziran 2021 tarihinde açıklanan 22 maddelik eylem planında 19. Maddede yer alan "Balıkçılık faaliyetlerinin ekosistem temelli yapılması sağlanacak, koruma alanları geliştirilecek" hedefi kapsamında ne gibi kalıcı adımlar atılmıştır?
7. Müsilaj nedeni ile zarar görmüş olan kaç balıkçıya, ne kadar ekonomik destek sağlanacaktır?
8. Marmara Denizi genelinde istihsalı yapılan su ürünlerinde alg patlamalarına bağlı biyo-birikim oranları nedir? Özellikle midye gibi yerini terk edemeyen ve istihsalı yapılan kara midye, derin su pembe karidesi gibi istihsalı yapılan türlerde DSP (Diarrhetic Shellfish Poisoning) ve PSP (Paralytic Shellfish Poisoning) konsantrasyonları halk sağlığını koruma amaçlı olarak düzenli bir şekilde yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bu konsantrasyon miktarları Marmara Denizi'nden halihazırda istihsal edilen ve halkın tüketimine sunulan türlerde nedir?
9. Yakın bir zamana kadar Marmara Denizi'nden en yüksek getirili ihracat kalemi olan beyaz kum midyesi avcılığı, stoklar yeterli olmasına rağmen bu denizimizde neden

yasaktır? Marmara Denizi beyaz kum midyesi neden yeniden avcılığa açılıp ekonomiye kazanç sağlanamamaktadır?

10. Kamuoyu ve bilim insanlarınca müsilağ olgusunun temel nedenlerinden biri olarak aşırı ve usulsüz su ürünleri avcılığı sürekli olarak dile getirilirken, Tarım ve Orman Bakanlığı “ceza kesmek” dışında Marmara Denizi’nde istihsal alanlarını ve su ürünlerini aşırı ve usulsüz avcılıktan koruyacak hangi kalıcı tedbirleri almıştır?